

Серія «Мій конспект»
Заснована 2008 року

Автор:

Гриценко А. П., кандидат педагогічних наук, старший учитель

Гриценко А. П.

Г85 Всесвітня історія. 11 клас. Стандартний та академічний рівні / А. П. Гриценко. — Харків : ВГ «Основа», 2017. — 80 с. — (Серія «Мій конспект»)

ISBN 978-617-00-2995-9.

Видання «Мій конспект» — серія посібників, які ставлять на меті допомогти вчителю під час підготовки до уроку. Пропонований посібник розроблено у повній відповідності до оновленої програми до курсу «Всесвітня історія» для 11 класу (рівень стандарту та академічний), затвердженою Міністерством освіти і науки 14 липня 2016 року. Конспекти всіх уроків курсу «Всесвітня історія» для 11 класу подано на окремих аркушах і містять методично грамотно оформлену «шапку уроку» (мета, очікувані результати, обладнання тощо). У виданні передбачено завдання, спрямовані на формування історичних компетентностей учнів, розробки практичних занять, уперше уведених до навчального курсу, роботу з підручником Т. В. Ладиченко. Для записів учителя передбачено місце, що зробить розробку заняття по-справжньому авторською, але заощадить час для планування та оформлення.

Посібник розрахований на вчителів, методистів і студентів педагогічних вишів.

УДК 37.016

Навчальне видання

ГРИЦЕНКО Андрій Петрович
ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. 11 КЛАС.
СТАНДАРТНИЙ ТА АКАДЕМІЧНИЙ РІВНІ

Головний редактор *Н. І. Харківська*
Редактор *О. О. Івакін*

Відповідальний за видання *Ю. М. Афанасенко*
Технічний редактор *О. В. Лебедєва*
Коректор *О. М. Журенко*

Підписано до друку 28.02.2017. Формат 84×108/16.
Папір газет. Друк офсет. Гарнітура Шкільна.
Ум. друк. арк. 8,4. Замовлення № 17-04/17-05.

ТОВ «Видавнича група «Основа»
61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66, тел. (057) 731-96-33
e-mail: office@osnova.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5216 від 22.09.2016 р.

Надруковано у друкарні ТОВ «ТРИАДА-ПАК»
Свідоцтво ДК № 4926 від 25.06.2015 р.
м. Харків, вул. Киргизька, 19. Тел. +38(057)703-12-21
www.triada-pack.com, e-mail: sale@triada.kharkov.ua

ЗМІСТ

КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ	4
УРОК 1. Вступ	13
Тема 1. Друга світова війна. Світ після Другої світової війни (7 годин)	
УРОК 2. Причини, характер, періодизація Другої світової війни. Воєнні дії на першому етапі війни (1939 — червень 1941 р.)	15
УРОК 3. Перебіг подій війни у 1941–1942 рр.	17
УРОК 4. Особливості окупаційного режиму та руху Опору на окупованих територіях. Голокост	19
УРОК 5. Перебіг бойових дій у 1943–1944 рр.	21
УРОК 6. Практичне заняття № 1. «Зміна ролі чоловіка і жінки в повсякденному житті в умовах війни»	23
УРОКИ 7–8. Завершальний період війни в Європі та Азії в 1944–1945 роках. Світ після Другої світової війни	25
УРОК 9. Урок узагальнення й тематичне оцінювання за темою 1 «Друга світова війна. Світ після Другої світової війни»	29
Тема 2. США та Канада. Країни Західної Європи	
УРОКИ 10–11. Утвердження США в другій половині ХХ — на початку ХХІ ст. як провідної країни світу	31
УРОК 12. Історія Канади	35
УРОК 13. Розвиток Німеччини	37
УРОК 14. Історія Великої Британії	39
УРОК 15. Розвиток Франції	41
УРОК 16. Історія Італії	43
УРОК 17. Практичне заняття № 2. «Європейська інтеграція: здобутки і труднощі»	45
Тема 3. СРСР у другій половині ХХ ст. та його розпад. Країни Центральної та Східної Європи (5 годин)	
УРОК 18. Завершення епохи Сталіна. «Хрущовська відлига»	47
УРОК 19. «Перебудова» та розпад СРСР (1985–1991 рр.). Росія та нові незалежні держави	49
УРОК 20. Країни Центральної та Східної Європи в 40–80-ті роки ХХ ст.	51
УРОК 21. Практичне заняття № 3. «Угорська революція 1956 р.» та «Празька весна» 1968 р.»	53
УРОК 22. Демократичні революції та розвиток країн Центральної та Східної Європи на рубежі ХХ–ХХІ ст.	55
УРОК 23. Урок узагальнення й тематичного оцінювання за темами № 2 та № 3: «США та Канада. Країни Західної Європи», «СРСР у другій половині ХХ ст. та його розпад. Країни Центральної та Східної Європи»	57
Тема 4. Розвиток провідних країни Азії, Африки та Латинської Америки	
УРОК 24. Розпад світової колоніальної системи. Історія Японії	59
УРОК 25. Історія Китаю	61
УРОК 26. Розвиток Індії	63
УРОК 27. Розвиток країн Близького і Середнього Сходу та Африки	65
УРОК 28. Історія країн Латинської Америки	67
Тема 5. Міжнародні відносини у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст. (3 години)	
УРОК 29. Міжнародні відносини в 40–80-х рр. ХХ ст.	69
УРОКИ 30–31. Міжнародні відносини наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст.	71
УРОК 32. Практичне заняття № 4. «Україна в системі міжнародних відносин кінця ХХ — початку ХХІ ст.»	73
Тема 6. Розвиток культури (1945 р. — початок ХХІ ст.) (2 години)	75
УРОКИ 33–34. Розвиток культури (1945 р. — початок ХХІ ст.)	75
УРОК 35. Урок узагальнення і тематичного оцінювання за темами №№ 4–6 «Розвиток провідних країни Азії, Африки та Латинської Америки», «Міжнародні відносини у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст.» та «Розвиток культури (1945 р. — початок ХХІ ст.)»	79

КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ

№ та дата уроку	Тема уроку	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні навчальні цілі відповідно до предметних компетенцій
1	Вступ	Основні тенденції соціально-економічних та політичних перетворень у другій половині XX — на початку XXI ст. Світові інтеграційні та глобалізаційні процеси	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> показує на історичній карті території провідних країн світу; знає основні тенденції розвитку людства в другій половині XX — на початку XXI ст.; характеризує світові інтеграційні та глобалізаційні процеси
Тема 1. Друга світова війна. Світ після Другої світової війни (7 годин)			
2	Причини, характер, періодизація Другої світової війни. Воєнні дії на першому етапі війни (1939 — червень 1941 р.). Воєнні дії на першому етапі війни (1939 — червень 1941 р.). Загарбання нацистською Німеччиною Європи. «Битва за Англію». «Битва за Атлантику»	Причини, характер, періодизація Другої світової війни. Воєнні дії на першому етапі війни (1939 — червень 1941 р.). Загарбання нацистською Німеччиною Європи. «Битва за Англію». «Битва за Атлантику»	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> визначає причини та характер Другої світової війни; дає оцінку пакту Молотова–Ріббентропа; дає характеристику діяльності визначних військових діячів: У. Черчілля, Г. Жуківа, Д. Ейзенхауера; тлумачить та застосовує поняття й терміни: Друга світова війна, «новий порядок», «битва за Англію», «битва за Атлантику»
3	Перебіг подій війни у 1941–1942 рр.	Напад Німеччини на СРСР. Перебіг подій на радянсько-німецькому фронті у 1941–1942 рр. Бойові дії в Північній Африці. Вступ у війну США. Перл-Харбор. Бойові дії на Тихому океані. Створення антигітлерівської коаліції. Корінний перелом у війні: Сталінградська битва, битва під Ель-Аламейном, бій біля атола Мідуей	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> показує на історичній карті основні театри воєнних дій, місця основних битв, умови повоєнних мирних договорів; визначає причини, характер, періодизацію, корінний перелом Другої світової війни; дає характеристику діяльності визначних військових діячів: У. Черчілля, Г. Жуківа, Д. Ейзенхауера; тлумачить та застосовує поняття й терміни: Друга світова війна, «новий порядок», Перл-Харбор, створення антигітлерівської коаліції, корінний перелом у війні, Сталінградська битва, битва під Ель-Аламейном, бій біля атола Мідуей
4	Особливості окупаційного режиму та руху Ополу на окупованих територіях. Голокост	Особливості окупаційного режиму та руху Ополу на окупованих територіях. Голокост	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> показує на історичній карті основні театри воєнних дій, місця основних битв; визначає причини, характер, періодизацію, корінний перелом Другої світової війни; характеризує особливості окупаційного режиму та Руху Опору на окупованих територіях; дає оцінку руху Опору, Голокосту; тлумачить та застосовує поняття й терміни: Друга світова війна, «новий порядок», Рух Опору, Голокост, Антигітлерівська коаліція

№ та дата уроку	Тема уроку	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні навчальні цілі відповідно до предметних компетенцій
5	Перебіг бойових дій у 1943–1944 рр.	Поразка німецьких військ на Орловсько-Курській дузі, «битва за Дніпро» — завершення корінного перелому на радянсько-німецькому фронті. Поразка німецьких та італійських військ у Тунісі. Висадження англо-американських військ в Італію. Перебіг бойових дій у Тихому океані	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> показує на історичній карті основні театри воєнних дій, місця основних битв, умови повоєнних мирних договорів; визначає причини, характер, періодизацію, корінний перелом, наслідки Другої світової війни; дає оцінку відкриттю Другого фронту в Європі, Голокосту, створенню ООН; дає характеристику діяльності визначних військових діячів: У. Черчілля, Г. Жукова, Д. Ейзенхауера; тлумачить та застосовує поняття й терміни: Друга світова війна, Антигітлерівська коаліція, Другий фронт, «Велика трійка», колабораціонізм, корінний перелом
6	Практичне заняття № 1. «Зміна ролі чоловіка і жінки в повсякденному житті в умовах війни»		<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> показує на історичній карті основні театри воєнних дій, місця основних битв, умови повоєнних мирних договорів; визначає причини, характер, періодизацію, корінний перелом, наслідки Другої світової війни; зазначає зміни ролі чоловіка і жінки в повсякденному житті в умовах війни; дає оцінку пакту Молотова–Ріббентропа, відкриттю Другого фронту в Європі, Голокосту, атомному бомбардуванню Хіросіми і Нагасакі, розв’язанню Нюрнберзького та Токійського процесів над воєнними злочинцями, створенню ООН; дає характеристику діяльності визначних військових діячів: У. Черчілля, Г. Жукова, Д. Ейзенхауера; тлумачить та застосовує поняття і терміни: Друга світова війна, «новий порядок», рух Ополу, Голокост, Антигітлерівська коаліція, Другий фронт, «Велика трійка», колабораціонізм, корінний перелом, ООН, Нюрнберзький процес, Токійський процес
7–8	Завершальний період війни в Європі та Азії в 1944–1945 роках. Світ після Другої світової війни	Вигнання німецьких військ та їхніх союзників із території СРСР, перенесення воєнних дій у Центральну та Східну Європу. Відкриття Другого фронту. Завершальний період війни в Європі та Азії. Зміни у світі внаслідок Другої світової війни. Політичні, економічні та соціальні наслідки Другої світової війни для народів світу. Мирні договори з колишніми союзниками Німеччини	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> показує на історичній карті основні театри воєнних дій, місця основних битв, умови повоєнних мирних договорів; визначає причини, характер, періодизацію, корінний перелом, наслідки Другої світової війни; дає оцінку відкриттю Другого фронту в Європі, Голокосту, атомному бомбардуванню Хіросіми і Нагасакі, рішенням Нюрнберзького та Токійського процесів над воєнними злочинцями, створенню ООН; дає характеристику діяльності визначних військових діячів: У. Черчілля, Г. Жукова, Д. Ейзенхауера;

№ та дата уроку	Тема уроку	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні навчальні цілі відповідно до предметних компетенцій
9	Урок узагальнення й тематичного оцінювання за темою 1 «Друга світова війна»	Сан-Франциська конференція. Створення ООН. Нюрнберзький та Токійський процеси над воєнними злочинцями	<ul style="list-style-type: none"> • тлумачить та застосовує поняття й терміни: Друга світова війна, Другий фронт, «Велика трійка», колабораціонізм, корінний перелом, ООН, Нюрнберзький процес, Токійський процес
Тема 2. США та Канада. Країни Західної Європи (8 годин)			
10–11	Утвердження США в другій половині XX — на початку XXI століття як провідної країни світу	<p>Утвердження США як провідної країни повоєнного біполярного світу. Президентство Г. Трумена та Д. Ейзенхауера. Масовий демократичний та антивоєнний рухи. Мартін Лютер Кінг. Внутрішня та зовнішня політика адміністрацій Дж. Кеннеді, Л. Джонсона, Р. Ніксона. «Уотергейтський скандал».</p> <p>США наприкінці XX — на початку XXI ст. Рейганоміка. «Нова економічна філософія» Б. Клінтона. Внутрішньо- та зовнішньополітичні пріоритети американських президентів початку XXI ст.</p>	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • характеризує основні тенденції розвитку США у другій половині XX — на початку XXI ст.; сутність рейганоміки; • пояснює причини утвердження США як провідної країни повоєнного світу; • аналізує та порівнює внутрішню і зовнішню політику американських адміністрацій; • дає оцінку інтеграційним процесам у Північній Америці; • дає характеристику діяльності політичних діячів: Г. Трумена, Д. Ейзенхауера, Маргіна Лютера Кінга, Дж. Кеннеді, Л. Джонсона, Р. Ніксона, Р. Рейгана, Б. Клінтона, Б. Обами, Д. Трампа; • тлумачить та застосовує поняття й терміни: маккартизм, доктрина Трумена, «нові рубежі», «Уотергейтський скандал», рейганоміка, неоконсерватизм, наддержава, військово-промисловий комплекс, діаспора, демілітаризація, план Маршалла, «нова економічна філософія» Б. Клінтона
12	Історія Канади	Канада. Внутрішньо- і зовнішньополітичний курс урядів. Утвердження незалежності. Конституційна реформа 1982 р. Проблема Квебеку	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • показує на історичній карті провідні країни Америки; • характеризує основні тенденції розвитку Канади у другій половині XX — на початку XXI ст.; процес становлення незалежності Канади та об'єднання Німеччини; • дає оцінку інтеграційним процесам у Північній Америці; • дає характеристику діяльності політичних діячів: П. Трюдо, Ж. Кретьєна, Джастина Трюдо; • тлумачить та застосовує поняття й терміни: неоконсерватизм, наддержава, військово-промисловий комплекс, діаспора, демілітаризація, «економічне диво», соціальне ринкове господарство, консервативна революція, неолібералізм
13	Розвиток Німеччини	Німеччина. Створення ФРН і НДР. Німецьке «економічне диво». Об'єднання Німеччини. Роль Німеччини на сучасному етапі	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • показує на історичній карті провідні країни Заходу, визначає етапи розширення Європейського Союзу; • характеризує основні тенденції розвитку Німеччини у другій половині XX — на початку XXI ст.; сутність німецького «економічного дива»; процес об'єднання Німеччини;

№ та дата уроку	Тема уроку	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні навчальні цілі відповідно до предметних компетенцій
			<ul style="list-style-type: none"> • аналізує та порівнює внутрішню і зовнішню політику в НДР та ФРН; • дає оцінку інтеграційним процесам у Європі; • дає характеристику діяльності політичних діячів: К. Аденауера, Г. Коля; • тлумачить та застосовує поняття й терміни: демілітаризація, план Маршалла, «економічне диво», соціальне ринкове господарство, Європейський Союз (ЄС), Маастрихтський договір, монетаризм, Берлінський мур
14	Історія Великої Британії	Велика Британія. «Хвора людина Європи». Внутрішня і зовнішня політика лейбористських та консервативних урядів. Тетчеризм. Країна на сучасному етапі	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • показує на історичній карті Велику Британію, визначає етапи розширення Європейського Союзу; • характеризує основні тенденції розвитку Великої Британії у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст.; сутність тетчеризму; • аналізує та порівнює політику консерваторів і лейбористів в Англії; • дає характеристику діяльності політичних діячів: М. Тетчер; • тлумачить та застосовує поняття й терміни: неоконсерватизм, наддержавна, військово-промисловий комплекс, план Маршалла, тетчеризм, консервативна революція, неолібералізм, Європейський Союз (ЄС), Маастрихтський договір, монетаризм
15	Розвиток Франції	Франція. Соціально-економічний та політичний розвиток Четвертої Республіки. Становлення П'ятої Республіки. Ш. де Голль. Травневі події 1968 р. Франція наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст.	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • показує на історичній карті Францію, визначає етапи розширення Європейського Союзу; • характеризує основні тенденції розвитку Франції у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст.; • аналізує та порівнює Четверту і П'яту республіки у Франції; • дає оцінку інтеграційним процесам у Європі; • дає характеристику діяльності політичних діячів: Ж. Ширака; • тлумачить та застосовує поняття й терміни: військово-промисловий комплекс, діаспора, демілітаризація, соціальне ринкове господарство, консервативна революція, неолібералізм, Європейський Союз (ЄС), Маастрихтський договір
16	Історія Італії	Італія. Проголошення республіки. Італійське «економічне диво». Боротьба з мафією. Соціально-економічний і політичний розвиток країни наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст.	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • показує на історичній карті Італії, визначає етапи розширення Європейського Союзу; • характеризує основні тенденції розвитку Італії у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст.; сутність італійського «економічного дива»; • дає характеристику діяльності політичних діячів: А. де Гаспері, Альдо Моро, Сільвіо Берлусконі, Романо Проді;

№ та дата уроку	Тема уроку	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні навчальні цілі відповідно до предметних компетенцій
17	Практичне заняття № 2. «Європейська інтеграція: здобутки і труднощі»		<ul style="list-style-type: none"> • тлумачить та застосовує поняття й терміни: діаспора, демілітаризація, план Маршалла, «економічне диво», соціальне ринкове господарство, мафія, радикалізм, Європейський Союз (ЄС), Маастрихтський договір
18	Завершення епохи Сталіна. «Хрущовська відліта»	Наслідки Другої світової війни. Відбудова економіки. Завершення епохи Сталіна. «Хрущовська відліта». Криза радянської моделі розвитку	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • показує на історичній карті провідні країни Заходу, визначає етапи розширення Європейського Союзу; • характеризує основні тенденції розвитку країн Заходу у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст.; • дає оцінку інтеграційним процесам у Європі та Північній Америці; • тлумачить та застосовує поняття й терміни: маккартизм, доктрина Трумена, «нові рубезжі», рейганоміка, неоконсерватизм, наддержава, військово-промисловий комплекс, діаспора, демілітаризація, план Маршалла, «економічне диво», соціальне ринкове господарство, тетчеризм, консервативна революція, неолібералізм, Європейський Союз (ЄС), Маастрихтський договір, монетаризм, Берлінський мур
19	«Перебудова» та розпад СРСР (1985–1991 рр.). Росія та нові незалежні держави	«Перебудова» та розпад СРСР (1985–1991 рр.). Росія та нові незалежні держави	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • показує на історичній карті СРСР та нові незалежні держави, що виникли після його розпаду; • характеризує розвиток СРСР та нових незалежних держав; • визначає причини розпаду СРСР; • описує процес становлення прорадянських режимів у країнах регіону; • аналізує внутрішньополітичну ситуацію та зовнішньополітичні пріоритети нових незалежних держав, сучасні напрями їх політичного та економічного співробітництва; • дає характеристику діяльності політичних діячів: Л. Брежнєва, М. Горбачова, Б. Єльцина, В. Путіна;

№ та дата уроку	Тема уроку	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні навчальні цілі відповідно до предметних компетенцій
20	Країни Центральної та Східної Європи в 40–80-ті роки XX ст.	Становлення прорадянських режимів у Польщі, Угорщині, Болгарії, Румунії, Чехословаччині, Югославії. Утворення системи світового соціалізму. Кризові явища 60–80-х рр. XX ст.	<ul style="list-style-type: none"> • тлумачить та застосовує поняття й терміни: «застій», «перебудова», гласність, путч, Біловезька угода, Союз Незалежних Держав (СНД)
21	Практичне заняття № 3. «Угорська революція 1956 р.» та «Празька весна» 1968 р.»		<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • показує на історичній карті країни Центральної та Східної Європи, у яких після Другої світової війни були встановлені комуністичні режими; країни, які зазнали прямої збройної агресії СРСР; • характеризує розвиток країн Центральної і Східної Європи у другій половині XX ст.; • описує процес становлення прорадянських режимів у країнах регіону; • дає характеристику діяльності політичних діячів: М. Хрущова, Л. Брежнєва, М. Горбачова, Л. Валенси, В. Гавела, Н. Чаушеску, Й. Броз Тіто; • тлумачить та застосовує поняття й терміни: соціалістичний табір, Рада Економічної Взаємодопомоги (РЕВ), Варшавський договір, самоврядування
22	Демократичні революції та розвиток країн Центральної та Східної Європи на рубежі XX–XXI ст.	Демократичні революції, особливості їх здійснення. Політичні, економічні та соціальні трансформації посткомуністичного суспільства. Роль країн Центральної та Східної Європи в сучасних міжнародних відносинах	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • показує на історичній карті країни Центральної та Східної Європи, у яких після Другої світової війни були встановлені комуністичні режими; країни, які зазнали прямої збройної агресії СРСР; • характеризує розвиток країн Центральної і Східної Європи на рубежі XX–XXI ст.; • визначає причини падіння комуністичних режимів у Східній Європі;

№ та дата уроку	Тема уроку	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні навчальні цілі відповідно до предметних компетенцій
23	Урок узагальнення й тематичного оцінювання з теми № 3 «СРСР у другій половині XX ст. та його розпад. Країни Центральної та Східної Європи»		<ul style="list-style-type: none"> аналізує внутрішньополітичну ситуацію та зовнішньополітичні пріоритети країн Центральної і Східної Європи, сучасні напрями їх політичного та економічного співробітництва; дає характеристику діяльності політичних діячів: Л. Валенси, В. Гавела, Н. Чаушеску, Й. Броз Тіто; тлумачить та застосовує поняття й терміни: соціалістичний табір, Рада Економічної Взаємодопомоги (РЕВ), Варшавський договір, самоврядування, «оксамитова революція», Солідарність, «шокова терапія», приватизація
Тема 4. Розвиток провідних країн Азії, Африки та Латинської Америки			
24	Розпад світової колоніальної системи. Історія Японії	<p>Розпад світової колоніальної системи. Етапи деколонізації. Шляхи розвитку незалежних держав. Нові індустріальні країни.</p> <p>Японія. Повоєнне реформування країни. Японське «економічне диво». Внутрішня та зовнішня політика</p>	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> показує на історичній карті нові незалежні держави у Азії та Африці; етапи деколонізації; характеризує процес здобуття незалежності народами Азії та Африки; японське «економічне диво»; пояснює суть японського «економічного дива»; тлумачить та застосовує поняття й терміни: «японське економічне диво», «Рух неприєднання», деколонізація, модернізація, фундаменталізм, сіонізм
25	Історія Китаю	Китай. Завершення громадянської війни. Проголошення КНР. Соціально-економічні експерименти китайських комуністів. Культ особи Мао Цзедуна. Реформування економіки Китаю наприкінці XX — на початку XXI ст.	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> характеризує соціально-економічні експерименти китайських комуністів; пояснює суть культу особи Мао Цзедуна; дає характеристику діяльності політичних діячів: Ден Сяопіна, Н. Мандела, Аятолі Хомейні, Ф. Кастро, А. Піночета; тлумачить та застосовує поняття й терміни: «великий стрибок», «культурна революція», шлях «соціалістичної орієнтації»
26	Розвиток Індії	Південна Азія. Перемога народів Індії в боротьбі за незалежність. Розвиток Індії у другій половині XX — на початку XXI ст.	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> характеризує курс Дж. Неру та І. Ганді у внутрішній та зовнішній політиці; дає характеристику діяльності політичних діячів: Дж. Неру та І. Ганді; тлумачить та застосовує поняття й терміни: «Рух неприєднання», деколонізація, модернізація, апартеїд

№ та дата уроку	Тема уроку	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні навчальні цілі відповідно до предметних компетенцій
27	Розвиток країн Близького і Середнього Сходу та Африки	Країни Близького та Середнього Сходу, Африки. Утворення держави Ізраїль. Близькосхідна проблема та шляхи її врегулювання. Ісламська революція в Ірані. «Арабська весна». Здобуття незалежності народами Африки. Крах апартеїду на Півдні Африки. Африка на сучасному етапі розвитку	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> показує на історичній карті нові незалежні держави у Азії та Африці; етапи деколонізації; регіони, у яких відбувалися чи тривають регіональні збройні конфлікти; характеризує процес здобуття незалежності народами Азії та Африки; особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн в повоєнний час; пояснює причини виникнення близькосхідної проблеми та шляхи її врегулювання; дає характеристику діяльності політичних діячів: Сайєд Хомейні, Роберт Мугабе, Нельсон Мандела, Фредерік де Клерк, Іцхак Рабин, Егуд Барак, Ясир Арафат, Арієль Шарон; тлумачить та застосовує поняття й терміни: «Рух неприєднання», деколонізація, модернізація, апартеїд, шлях «соціалістичної орієнтації», хунта, фундаменталізм, сіонізм, «арабська весна»
28	Історія країн Латинської Америки	Латинська Америка. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн регіону в повоєнний час. Революції і диктаторські режими	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> характеризує особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Латинської Америки в повоєнний час; дає характеристику діяльності політичних діячів: Хуана Перона, Жетуліо Варгаса, Фіделя Кастро, С. Аьєнде, Августо Піночета; тлумачить та застосовує поняття й терміни: Організація американських держав, Кубинська революція, уряд «Народної Єдності», Українська центральна репрезентація
Тема 5. Міжнародні відносини у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст. (3 години)			
29	Міжнародні відносини в 40–80-х рр. ХХ ст.	Виникнення, розгортання, основні етапи «холодної війни». Міжнародні кризи й конфлікти в 40–80-х рр. ХХ ст.	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> показує на історичній карті місця міжнародних воєнних конфліктів, які відбувалися у 40–80-х рр. ХХ ст.; визначає причини виникнення, перебіг та наслідки «холодної війни»; основні глобальні процеси та проблеми сучасності, причини їх появи; характеризує рух за мир та безпеку, спроби обмежити «гонку озброєнь»; тлумачить та застосовує поняття й терміни: «холодна війна», НАТО, Берлінська криза, Карибська криза, міжнародний тероризм, Гельсінська угода, ЮНЕСКО
30–31	Міжнародні відносини наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст.	Світ наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. Спроба Росії зламати систему міжнародних відносин, що складалася після «холодної війни». Міжнародний тероризм	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> показує на історичній карті місця міжнародних воєнних конфліктів, які відбувалися наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст.; визначає основні глобальні процеси та проблеми сучасності, причини їх появи;

№ та дата уроку	Тема уроку	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні навчальні цілі відповідно до предметних компетенцій
32	Практичне заняття № 4. «Україна в системі міжнародних відносин кінця XX — початку XXI ст.»		<ul style="list-style-type: none"> • характеризує рух за мир та безпеку, спроби обмежити «гонку озброєнь», внесок України в поліпшення загальної атмосфери безпеки; • пояснює суть нового політичного мислення, причини переходу від конфронтації до співробітництва; • тлумачить та застосовує поняття й терміни: НАТО, розрядження, нове політичне мислення, міжнародний тероризм, Гельсінська угода, глобальні процеси та проблеми, екологічна криза, демографічна криза, ЮНЕСКО
33-34	Розвиток культури (1945 р. — початок XXI ст.)	<p>Тема 6. Розвиток культури (1945 р. — початок XXI ст.).</p> <p>Основні напрями науково-технічної революції в другій половині XX ст. та їхній вплив на життя пересічного громадянина. Наукові відкриття, поява нових галузей науки, високих технологій, інтеграція науки і виробництва. Зміни в соціальній структурі суспільства, якості життя людей провідних країн світу та постіндустріального (інформаційного) суспільства.</p> <p>Основні тенденції і течії розвитку літератури, образотворчого мистецтва, архітектури, музики, театру, кіно й спорту</p>	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначає причини виникнення, перебіг та наслідки «холодної війни»; основні глобальні процеси та проблеми сучасності, причини їх появи; • характеризує внесок України в поліпшення загальної атмосфери безпеки; • пояснює суть нового політичного мислення, причини переходу від конфронтації до співробітництва; • тлумачить та застосовує поняття й терміни: НАТО, міжнародний тероризм, глобальні процеси та проблеми, екологічна криза, демографічна криза, ЮНЕСКО
35	Урок узагальнення й тематичного оцінювання за темами №№ 4–6 «Розвиток провідних країн Азії, Африки та Латинської Америки», «Міжнародні відносини у другій половині XX — на початку XXI ст.» та «Розвиток культури (1945 р. — початок XXI ст.)»		<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • характеризує основні напрями НТР у другій половині XX ст. та їхній вплив на життя пересічного громадянина; • описує наукові відкриття, нові галузі науки, високі технології, інтеграцію науки і виробництва; • аналізує зміни в соціальній структурі суспільства, якості життя людей провідних країн світу та країн, що розвиваються; • пояснює причини становлення постіндустріального (інформаційного) суспільства; • характеризує основні тенденції і течії світової літератури, образотворчого мистецтва, архітектури, музики, театру, кіно й спорту; • тлумачить та застосовує поняття й терміни: науково-технічна революція (НТР), постіндустріальне суспільство, інформаційне суспільство, соціалістичний реалізм, неореалізм, «поп-арт», функціоналізм, постмодернізм

УРОК 1. ВСТУП

Дата _____

Клас _____

Очікувані результати

Після цього уроку учні зможуть:

- показувати на історичній карті території провідних країн світу;
- зазначати основні тенденції розвитку людства в другій половині XX — на початку XXI ст.;
- характеризувати світові інтеграційні та глобалізаційні процеси.

Тип уроку: урок засвоєння знань.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ УРОКУ

Повідомлення теми та завдань уроку.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

Метод «Мікрофон»

— Розкажіть про особливості періоду історії новітньої історії, який ви вивчали в 10-му класі, назвіть основні події та історичних осіб, що найбільше запам'яталися з історії першого періоду Новітнього часу (першої половини XX ст.).

Робота з картою

- ♦ Розгляньте карту «Світ у другій половині XX ст.» і виконайте завдання.

Завдання

1. Покажіть провідні держави світу, які ви вивчали на уроках все світньої історії в 10-му класі.
2. Покажіть, яких змін зазнали кордони провідних держав світу після підписання мирних договорів після Першої світової війни.

Бесіда

- ♦ Назвіть хронологічні рамки та періоди першої частини Новітньої історії.
- ♦ Яка подія першої половини XX ст. вам запам'яталась найбільше? Чому?
- ♦ Визначте, чому на рубежі XIX–XX ст., на думку вчених, закінчився Новий та почався Новітній час.
- ♦ Порівняйте і назвіть особливості розвитку країн, що обрали капіталістичний та соціалістичний шлях розвитку.

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Робота в парах

- ♦ Назвіть по черзі імена історичних діячів різних держав першого періоду Новітнього часу та досягнення, завдяки яким вони славилися.

IV. СПРИЙНЯТТЯ ТА УСВІДОМЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Хронологічні межі й періодизація Нової історії

Учитель демонструє на екрані умовну стрічку часу всесвітньої історії (див. с. 14), позначає на ній періоди Стародавнього світу, Середніх віків, Нового часу, Новітньої історії та пропонує виконати завдання.

Завдання

1. Назвіть хронологічні рамки Новітньої історії.
2. Підрахуйте та порівняйте, скільки тривали період Середніх віків і Нового часу.
3. Яку закономірність історичного розвитку людства ви можете визначити?

Умовна стрічка часу

Історія Стародавнього світу	Історія Середньовіччя	Всесвітня історія. Новий час		Новітня історія	
		I період. Кінець XV — друга половина XVIII ст.	II період. Кінець XVIII — XIX ст.	I період. 1900–1939 рр.	II період. З 1939 р. до наших днів
Від появи людини до розпаду Римської імперії (476 р.)	476–1492 рр. (до відкриття Х. Колумбом Америки)	I період. Кінець XV — друга половина XVIII ст.	II період. Кінець XVIII — XIX ст.	I період. 1900–1939 рр.	II період. З 1939 р. до наших днів
6 клас	7 клас	8 клас	9 клас	10 клас	11 клас

Структура курсу всесвітньої історії в 11-му класі

Основні тенденції соціально-економічних та політичних перетворень у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст.

Світові інтеграційні та глобалізаційні процеси

Робота з текстом

Американський професор економіки з приводу глобалізації.

«У 90-ті роки стало зрозумілим, що людство уже володіє всіма технологіями в галузі комунікацій і транспорту, які тільки необхідні для формування повною мірою глобальної економіки. Товари можна створювати в будь-якому місці світу залежно від того, де їх виробництво коштуватиме дешевше, і збувати там, де їх можна продати за найвищою ціною. Національні економіки замінює глобальне господарство. Основними силами, які спричинили зміни, стали крах комунізму і поява технологій, які роблять можливим становлення глобальної господарської системи».

Запитання

1. Що, на думку вченого, сприяє глобалізації господарської системи?
2. Чи може людство за сучасних умов уникнути глобалізації?

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ УЧНІВ

Бесіда

- ◆ Назвіть хронологічні межі та періоди Новітньої історії.
- ◆ Пригадайте розділи, на які поділено шкільний курс всесвітньої історії в 11-му класі.
- ◆ Назвіть основні інформаційні ресурси для вивчення епохи Новітньої історії.
- ◆ Які образи, символи ви пов'язуєте з епохою Новітнього часу?
- ◆ Які фактори сприяли економічному розвитку демократичних країн у післявоєнний період?
- ◆ Чим характеризувалось протистояння капіталістичних та соціалістичних країн?
- ◆ Назвіть етапи НТР.
- ◆ Що таке глобалізація?

Творче завдання

- ◆ Використовуючи традиційні та електронні інформаційні ресурси (підручник, хрестоматія та мережа Інтернет), підготуйте невелику розповідь за темою «Епоха глобалізації: оцінювання перспектив».

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- ◆ Опрацювати вступ підручника та відповіді на запитання і завдання до нього.
- ◆ За допомогою Інтернет-ресурсів знайдіть висловлювання видатних людей про Новітній час та його головні події.
- ◆ Підготувати повідомлення «Напад Німеччини на Польщу».

Тема 1. **ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА.**
СВІТ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (7 годин)

Дата _____

Клас _____

**УРОК 2. ПРИЧИНИ, ХАРАКТЕР,
ПЕРІОДИЗАЦІЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.
ВОЄННІ ДІЇ НА ПЕРШОМУ ЕТАПІ ВІЙНИ (1939 — ЧЕРВЕНЬ 1941 р.)**

Очікувані результати

Після цього уроку учні зможуть:

- на карті показувати розстановку сил на початку Другої світової війни;
- *визначати* причини та характер Другої світової війни;
- *давати оцінку* пакту Молотова–Ріббентропа;
- *тлумачити та застосовувати поняття і терміни:* Друга світова війна, «битва за Англію», «битва за Атлантику».

Тип уроку: урок засвоєння знань.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ УРОКУ

Повідомлення теми та завдань уроку.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

Повідомлення учнів

- ♦ Прочитайте та запропонуйте висловлювання видатних людей про Новітній час та його головні події, знайдені в Інтернет-ресурсах.

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Робота з картою

- ♦ Покажіть на карті «Європа напередодні Другої світової війни» провідні країни світу, пригадайте, до яких типів держав вони належать, які між ними існували суперечності.

Бесіда

1. Визначте, яку політику проводили тоталітарні та демократичні країни в 30-х роках. Наведіть приклади.
2. Як ви вважаєте, чому не була створена система колективної безпеки?

IV. СПРИЙНЯТТЯ ТА УСВІДОМЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Причини, характер, періодизація Другої світової війни

Складання тез

- ♦ Складіть тези «Причини війни» під час розповіді вчителя.

Причини війни

1. Версальсько-Вашингтонська система, яка зумовила нове загострення міжнародних суперечностей.
2. Нерівномірність економічного й політичного розвитку провідних країн світу.
3. Світова економічна криза 1929–1932 рр. («Велика депресія»), яка ще більше поглибила суперечності між великими країнами.
4. Прагнення агресивних держав до нового поділу світу, загарбання колоній, джерел сировини та ринків збуту.
5. Політика «умиротворення» агресора з боку керівних кіл Великої Британії та Франції у поєднанні з американською політикою ізоляціонізму.

Робота з таблицею

- ◆ За допомогою підручника та розповіді вчителя складіть таблицю «Періоди війни».

I період 1 вересня 1939 р. — 22 червня 1941 р.	Початок Другої світової війни: від нападу Німеччини на Польщу до агресії проти СРСР
II період 22 червня 1941 р. — 18 листопада 1942 р.	Розширення нацистської агресії: від нападу Німеччини на СРСР до початку контрнаступу радянських військ під Сталінградом
III період 19 листопада 1942 р. — 5 червня 1944 р.	Корінний перелом у ході війни: від контрнаступу радянських військ під Сталінградом до відкриття Другого фронту і наступу в Україні
IV період 6 червня 1944 р. — 8 травня 1945 р.	Розгром фашизму і нацизму в Європі: від відкриття Другого фронту до капітуляції Німеччини
V період 9 травня 1945 р. — 2 вересня 1945 р.	Розгром мілітаристської Японії: від капітуляції Німеччини до капітуляції Японії

Воєнні дії на першому етапі війни (1939 — червень 1941 р.)

Повідомлення учнів

Виступ учнів з повідомленням «Напад Німеччини на Польщу».

Робота в групах

Учні, об'єднані у дві групи, опрацьовують текст підручника на с. 6–11 і виконують завдання.

Завдання

1. Визначте особливості загарбання Німеччиною Польщі та Радянським Союзом Фінляндії.
2. Опрацюйте карти на с. 7 та 11 підручника.
3. Порівняйте причини, хід та наслідки названих воєнних конфліктів.

Загарбання нацистською Німеччиною Європи. «Битва за Англію». «Битва за Атлантику»

Робота з підручником

- ◆ Прочитайте текст підручника на с. 12–14 та визначте умови перемир'я між Німеччиною та Францією.

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ УЧНІВ

Вправа «Займи позицію»

- ◆ Визначте, яка з держав найбільше була зацікавлена в розпалюванні світової війни:
  - а) Німеччина;
  - б) Радянський Союз;
  - в) ваш варіант.

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- ◆ Опрацювати текст підручника на с. 5–16 та відповісти на запитання і завдання до нього.
- ◆ Розпочати складання хронологічної таблиці «Друга світова війна».
- ◆ Підготувати повідомлення про «План “Барбаросса”».